

LOHJA LEMPOLA

Historiallisen ajan kuoppien koekaivaus

Petro Pesonen 2003

LOHJA LEMPOLA

Historiallisen ajan kuoppien koekaivaus
Petro Pesonen 2003

Koekuopan profiilia piirretään Lempolassa

MUSEOVIRASTO

Tiivistelmä

Lohja Lempola

PK 2041 01 LOHJA, p= 6688 620-820, i= 3340 380-640, z= 72-78 m mpy

Historiallisen ajan kuoppien koekaivaus

Museovirasto / arkeologian osasto

Kaivauksenjohtaja: FL Petro Pesonen

Lohjalla ja Nummi-Pusulassa tehtiin arkeologisia koekaivauksia kesä-elokuussa 2003 VT 1 moottoritielinjauksella ja sen läheisyydessä yhdeksällä kohteella. Lempolan historiallisen ajan kuoppajään-
teillä tehtiin koekaivauksia kolmen päivän ajan 23.-25.7.2003. Tavoitteena oli selvittää tielinjan alle
jäävän alueen A kuoppien ajoitus ja funktio sekä mahdollinen jatkotutkimustarve moottoritiesuunni-
telmaa silmälläpitäen. Toisena tavoitteena oli varmistaa, ettei kankaalla ole varhaiskivikautista
asuinpaikkaa, jota moottoritiesuunnitelma voisi uhata. Tutkimuskustannuksista vastasi Tielaitoksen
Uudenmaan tiepiiri.

Paikalle tehtiin 36 koekuoppaa, yhteispinta-alaltaan 10,65 m². Alueen A kaksi halkaisijaltaan 1,5 m
kuoppaa tutkittiin. Toinen niistä osoittautui resentiksi ja toinen ajoittuu radiohiiliajoituksen perus-
teella 1400-1600 -luvulle. Kuoppien tarkoituksesta ei ole tietoa. Lisäksi tutkittiin yhtä kuoppaa alu-
eella B, jonka funktio ja ajoitus jäivät epäselviksi. Mitään varsinaiseen muinaisjäännökseen viittaa-
via havaintoja ei paikalta tullut, eikä nyt tutkittuja historiallisen ajan kuoppiakaan voida pitää vält-
tämättä suojelemisen arvoisina muinaisjäännöksinä. Molemmat tielinjauksen uhkaamat kuopat tut-
kittiin osittain, joten jatkotutkimustarvetta kohteella ei ole.

Löydöt: KM 34373: 1-3

Ajoitus: 1400-1600 -luku

Tutkitun alueen laajuus: 10,65 m²

Kenttätyöaika: 23.-25.7.2003

Tutkimuskustannukset: Tielaitos, Uudenmaan tiepiiri

Tutkimusraportti: Petro Pesonen 19.4.2004 Museoviraston arkeologian osaston arkisto

Sisällysluettelo

1. Arkistotiedot	1
2. VT 1 koekaivaukset Lohjalla ja Nummi-Pusulassa	2
3. Lempola	4
4. Kaivauksen toteutus ja kaivaustekniikka	4
5. Kaivaushavainnot.....	5
6. Yhteenveto ja jatkotutkimustarve	7
Negatiivi- ja kuvaluettelo.....	8
Dialuettelo	8
GT -karttaote	9
Peruskarttaote.....	10
Yleiskartta	11
Tasokartta, koekuoppa 499/850	12
Profiilikartta, koekuoppa 499/850.....	13
Valokuvataulut.....	14

Lohja KIKI 4.5.2004

1. Arkistotiedot

LOHJA LEMPOLA

1000 00 2189

Talvakaivaus

Historiallisen ajan kuoppien koekaivaus
Petro Pesonen 2003

Kunta: Lohja
Kylä: Laakspohja
Tila ja maanomistaja: 444-423-1-1249 Laakspohja, om. Max van der Pals (Laxpojo gård 88, 08500 Lohja as)

Peruskartta: 2041 01 LOHJA
Kaivauspaikan koordinaatit: p= 6688 620-820, i= 3340 380-640, z= 72-78 m mpy

Aiemmat tutkimukset: Petro Pesonen, inventointi 2002 (VT 1, Oittila-Lempola)

Kertomukseen liittyvät löydöt: KM 34373: 1-3 hiilinäytteitä 3 kpl

Aiemmat löydöt: -

Mustavalkonegatiivit: 130884-130896
Diapositiivit: 52941-52949

2. VT 1 koekaivaukset Lohjalla ja Nummi-Pusulassa

Vuonna 2002 syksyllä tehtiin arkeologinen inventointi tulevalla VT 1 moottoritien linjauksella Uudenmaan tiepiirin alueella Lahnajärven ja Lempolan välillä. Inventointi jakautui kahteen osaan: 1) Lahnajärvi - Oittila -väli Sammatin ja Nummi-Pusulan kunnissa sekä Lohjan kaupungissa ja 2) Oittila - Lempola -väli kokonaan Lohjan kaupungin alueella. Inventoinnit suoritti FL Petro Pesonen.¹ Samoihin aikoihin inventoitiin myös vielä rakentamatta olevan moottoritien linjaus välillä Muurla-Lahnajärvi Turun tiepiirin alueella. Tämän inventoinnin suoritti FM Nina Strandberg.²

Inventoinnissa tarkastettiin itse tielinjaus ja välittömästi tielinjauksen vieressä olevat alueet. Lahnajärven-Oittilan välillä tarkastettiin Sammatissa kaksi kohdetta, Lohjalla yksi kohde ja Nummi-Pusulassa viisi kohdetta. Näistä Nummi-Pusulan Näpönsuon kivikautinen asuinpaikan ja Nummi-Pusulan Sipilä 1:n kvartsilöytöpaikan todettiin olevan niin lähellä tulevaa tielinjausta, että niillä oli syytä suorittaa arkeologisia koekaivauksia ennen tien rakentamista. Oittilan-Lempolan välillä tarkastettiin 15 kohdetta Lohjalla. Näistä koekaivausten tarve todettiin Talpelan ja Karnaisten historiallisen ajan kylätonteilla, Karhumäen/Ribackenin rautakautisen röykkiöalueen läheisyydessä, Lempolan kuoppajäänteillä, Hevoshaanpellon kivikautisella löytöpaikalla sekä Isotalon kivikautisella asuinpaikalla. Lisäksi Harvakkalanlahden kivikautisen asuinpaikan pohjoisin löytöalue oli jäämässä läjitysalueen alle, joten tällä paikalla oli suoritettava pelastuskaivaus. Kuuden selvän koekaivauskohteen lisäksi tarvetta lisätutkimuksiin arvioitiin olevan Talpelan Sepänniemessä sekä Karnaisten Lähdemäen tilan alueella ja Koivulan pohjoispuolella olevan kesämökin pihapiirissä.

Tutkimusohjelma laadittiin siten, että Lohjan Harvakkalanlahdessa tehtäisiin kuukauden mittainen tasokaivaus ja muilla kohteilla tehtäisiin yhteensä seitsemän viikon mittainen jakso koekaivauksia jatkotutkimustarpeiden määrittelyä varten. Harvakkalanlahden kaivausta johti FM Sirpa Leskinen ja koekaivauksia Petro Pesonen. Kaivauksia tehtiin Harvakkalanlahden lisäksi lopulta yhdeksässä kohteessa. Suunnitelmasta jäivät puuttumaan lopulta Karnaisten Lähdemäen kaivaus sekä Talpelan kylätontin kaivaus, sillä molemmissa kohteissa maanomistajat olivat hyvin vastahakoisia kaivaussuunnitelmia kohtaan. Talpelan kylätontilla tultaneen tekemään vielä koekaivaus ennen linjan rakentamista.

Koekaivaukset aloitettiin juhannuksen jälkeen 23.6.2003 ja viimeinen kaivauspäivä oli 1.8.2003. Kaivaukset etenivät suurinpiirtein idästä länteen. Ensimmäisenä tehtiin kaivauksia *Karhumäen/Ribackenin* lähistöllä 23.-27.6, seuraavaksi siirryttiin *Hevoshaanpellon* löytöpaikalle, jossa kaivaukset olivat 30.6.-3.7. Kolmantena kohteena oli Koivulan kesämökin piha, joka nimettiin kaivausten aikana *Hossanmäeksi*. Kaivaukset mökin pihalla kestivät vajaa kaksi päivää, 3.-4.7, jonka jälkeen siirryttiin *Karnaisten kylätontin Setolan* alarinteelle, ajaksi 7.-15.7. Karnaisten jälkeen siirryttiin Talpelaan, jossa kaivettiin *Isotalon* kivikautisen asuinpaikan tuntumassa kahtena päivänä, 16 ja 18.7, ja *Sepänniemessä* myös kahtena päivänä, 18. ja 21.7. Viimeisenä lohjalaisena kohteena oli *Lempola*, jossa kaivaukset kestivät vajaa neljä päivää, 22.-25.7. Muutamana päivänä koekaivausryhmä kävi auttamassa samaan aikaan käynnissä olleita Harvakkalanlahden kaivauksia - samalla koekaivausten johtoryhmälle tuli tilaisuus kaivauskoordinaatiston luontiin seuraaville kohteille. Lohjan jälkeen kaivettiin vielä kahdella kohteella Nummi-Pusulassa, *Näpönsuon* kivikautisella asuinpaikalla 28.-31.7 ja viimeisenä *Sipilä 1:n* löytöpaikalla 31.7.-1.8.

¹ VT 1 moottoritielinjauksen inventointi Lahnajärvi-Oittila (Sammatti, Nummi-Pusula ja Lohja), VT 1 moottoritielinjauksen inventointi Oittila-Lempola (Lohja). Inventointikertomukset Museoviraston arkeologian osaston arkistossa.

² VT 1 moottoritielinjauksen inventointi välillä Muurla-Lahnajärvi. Inventointikertomus Museoviraston arkeologian osaston arkistossa.

Kaivausten henkilökunta koostui kolmesta arkeologista, kaivaustenjohtajana Petro Pesonen, piirtäjänä FM Petteri Pietiläinen ja tutkimusavustajana fil.yo Miikka Tallavaara. Kaivajina oli arkeologian opiskelijoita kerrallaan 6-8 henkilöä. Kaivajat olivat: Trevor Doyle (23.6.-1.8), Esa Heinonen (28.7.-1.8), Maija Holappa (23.6.-18.7), Sanna Kivimäki (24.7.-1.8), Teemu Korpijärvi (23.6.-23.7), Jaana Koskela (23.6.-23.7), Maija Kärki (23.6.-30.7), Henna Niemi (23.6.-1.8), Meri Varonen (24.7.-1.8) ja Tuija Väisänen (24.7.-1.8). Sää oli kaivausten aikana enimmäkseen lämmin, välillä varsin helteinen - etenkin heinäkuun viimeisinä päivinä. Välillä helle purkautui kovina ukkosina, mutta sadetta ei kuitenkaan saatu kovin usein. Sateen sijaan muu luomakunta pyrki häiritsemään tutkimuksia, milloin minkäkin vitsauksen muodossa. Ongelmana olivat mm. muurahaiset, ampiaiset ja käärmeet.

Kaivausten jälkityöt on tehty talvella 2004. Miikka Tallavaara on puhdistanut löydöt, tehnyt erilaisia luetteloita sekä valmistellut valokuvia kertomuskuntoon. Petteri Pietiläinen on piirtänyt kartat. Petro Pesonen on luettellonut löydöt ja kirjoittanut kaivauskertomukset, joita koekaivauksista on siis tehty yhdeksän kappaletta, kustakin tutkitusta kohteesta erikseen.

Helsingissä 19.4.2004

Petro Pesonen, FL

3. Lempola

Kaivauskohde sijaitsee Lempoonsuon eteläpuolella olevalla Salpausselän reunalla, maisemallisesti varsin kauniilla mäntykankaalla. Maasto laskee Salpausselän Mäntynummelta luoteeseen muinaisranta-
rantatörminä. Jyrkin törmä on Lempoonsuon ampumaradalle johtavan tien tuntumassa. Sen itäpuolella maasto on tasaista kangasta, josta nousee kankaan keskellä kalliopaljastuma. Kankaan pohjoisosassa maasto laskee louhikkoisena ampumaradalle. Kasvillisuus on normaalia mäntykankaan kasvistoa, lähempänä suota myös hieman lehtipuiden taimikkoa ja kalliopaljastuman eteläpuolella on pieni kuusitaimikkoalue. Maaperä alueella on lähinnä soraista hiekkaa. Lempoonsuon keskellä on pari pientä lampea, Lempoonlammit, joista eteläisemmän korkeus on 49,3 m mpy. Suoalue ja lähistön pellot ovat olleet merenpohjaa lyhyen aikaa jääkauden jälkeen. Paikalla risteilee kävelypolkuja ja kangas on selvästi koiranulkoiluttajien ja muidenkin lenkkeilijöiden suosiossa.

Lempolan kankaalla havaittiin inventoinnissa erilaisia ja erikokoisia maakuoppia kolmessa eri ryhmässä, jotka tulkittiin tuolloin mahdollisesti pyyntikuopiksi tai ns. ryssänhautoiksi. Alueen A kuoppia on kaksi kappaletta. Kuopat ovat matalia, halkaisijaltaan korkeintaan 1,5 metriä ja itäisempi niistä tulkittiin jo inventoinnissa selvästi moderniksi. Sen sijaan läntisempi kuoppa vaikutti jopa mahdolliselta pyyntikuopalta. Itäinen kuoppa jää tien alle ja läntinenkin on hyvin lähellä tien suoja-
aluetta.

Alueella B havaittiin kaksi pitkänomaista soikeaa kuoppaa, kooltaan n. 1,5 m x 75 cm. Nämä kuopat sijaitsevat jyrkän rantatörmän päällä luoteeseen suuntautuvan harjun osalla, ampumaradan tien länsipuolella. Alueella C havaittiin soikeita, matalia kuoppia harvassa rivissä kalliopaljastuman kaakkoispuolella, koilliseen suuntautuvalla rinteellä. Kuoppien koko on n. 2 m x 75 cm, lyhyt sivu törmälle päin. Mahdollisesti kuopat ovat ns. ryssänhautoja. Alueiden B ja C kuoppia moottoritiesuunnitelma ei uhkaa.

Lempolan eritasoliittymä tulee ampumaradan kohdalle ja liittymä Lohjalta/Lohjalle tulee kulkemaan kalliopaljastuman yli. Lempolan suuntaan liittymätien kohdalle tulee parikymmentä metriä leveä meluvalli. Luoteen suunnassa olevalle suolle, rinteiden alapuolelle tulee läjitysalue.

4. Kaivauksen toteutus ja kaivaustekniikka

Koekaivaus tehtiin Lempolassa koska alueen A kuopat olivat jäämässä tien alle. Samalla selvitettiin onko alueella jääkauden jälkeiseen kivikautiseen asutukseen viittaavia jäänteitä. Pää tavoitteena oli selvittää alueen A kuoppien ajoitus ja funktio sekä mahdollinen jatkotutkimustarve moottoritiesuunnitelmaa silmälläpitäen. Toisena tavoitteena oli varmistaa, ettei kankaalla ole varhaiskivikautista asuinpaikkaa, jota moottoritiesuunnitelma voisi uhata. Tavoitteisiin pyrittiin kaivamalla koekuopat molempiin alueen A kuoppiin sekä laatimalla koekuoppaverkosto 10-20 metrin välein kuoppien länsipuoliselle kankaalle. Lisäksi tutkittiin koekuopalla yhden alueen B kuopan rakennetta.

Kaivauskoordinaatisto laadittiin pohjois-eteläsuuntaisesti siten, että peruspisteeksi valittiin läntisemmän kuopan keskipiste ja sille annettiin koordinaatiksi $x=500$, $y=850$. Tästä pisteestä linjattiin peruslinja $x=500$ kuopasta länteen ja itään. Ristikkäiset linjat on tehty bussolin avulla peruslinjasta. Koordinaatistossa x-koordinaatti kasvoi pohjoiseen ja y-koordinaatti itään. Kaivauksella ei vaaittu mitään korkeuksia, joten korkeuspistettä ei paikalle tarvinnut siirtää. Paikalta laadittu yleiskartta on tehty rullamitan, bussolin ja linjakeppien avulla. Apuna on käytetty tiesuunnitelmakarttaa, josta on kopioitu paitsi itse tiesuunnitelma myös korkeuskäyrät (s. 11

Koekuopat kaivettiin pääsääntöisesti 50 x 50 cm:n kokoisina ja ne kaivettiin turpeenpoistoa lukuunottamatta kaivauslastoin. Alueen A kuoppiin tehtiin neliömetrin kokoiset koekuopat, joilla pyrittiin saamaan esille kuopan leikkausprofiili. Alueelle B yhteen kuoppaan kaivetun koekuopan koko oli 50 x 80 cm. Pieniä koekuoppia kaivettiin yhteensä 33 kpl. Yhteensä Lempolassa kaivettiin siten 10,65 m². Ainoastaan koekuopan 499/850 tasoja dokumentoitiin piirtämällä ja valokuvaamalla. Siitä piirrettiin myös profiilipiirros. Löytöjä ei kaivaukselta tullut, mutta em. koekuopasta otettiin kolme hiilinäytettä, jotka on luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin. Kuoppien kirjallisen dokumentoinnin jälkeen ne täytettiin ja maisemoitiin.

5. Kaivaushavainnot

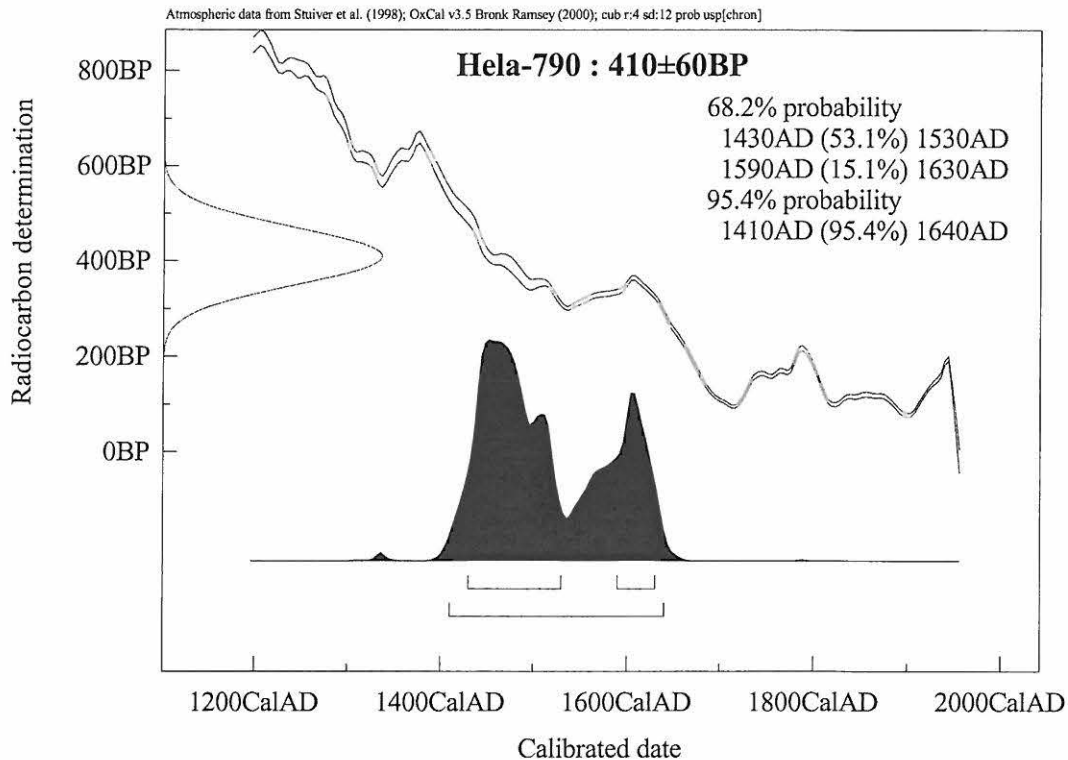
Paikalle kaivetuista koekuopista tehdyt havainnot on koottu oheiseen taulukkoon. Koordinaattilukemat ilmaisevat kuopan lounaiskoordinaatin.

x	y	kaivettu (cm)	kuvaus
605,5	667	40	Turvekerros (8 cm), jonka alla A-kerros (1-2 cm). Sen alla vahva rikastunut raita, jonka jälkeen vähän pyöreitä kiviä sisältävää hienoa hiekkaa (20 cm). Pohjalla karkeaa hiekkaa, jonka välissä ohut sorakerros. Kuopan koko 50 x 50 cm.
610	680	45	Turvekerros (7 cm), jonka alla A-kerros (3 cm). Sen jälkeen ruskea hiekka (20 cm). Pohjalla karkeaa hiekkaa. Kuopan koko 50 x 50 cm.
619,5	680	35	Turvekerros (9 cm), jonka alla A-kerros (3 cm). Sen alla hienoa hiekkaa, jonka seassa pikkukiviä (10 cm). Seuraavaksi soran ja hiekan kerroksia törmän suuntaisesti. Kuopan koko 50 x 50 cm.
619,5	690	40	Turvekerros (10 cm), jonka alla A-kerros (2 cm). Sen alla ruskea hieno hiekka (25 cm). Pohjalla sora. Kuopan koko 50 x 50 cm.
630	697,5	40	Turvekerros (7 cm), jonka alla A-kerros (3 cm). Sen alla hieno hiekka (15 cm). Pohjalla sora/karkea hiekka. Kuopan koko 50 x 50 cm.
625	698	45	Koekuoppa tehty pitkulaisen kuopan poikkileikkaukseksi. A-profiilissa multainen hiekka jatkuu pinnasta 25 cm:n syvyyteen, jonka jälkeen tulee puhdas hiekka. B-profiilissa turve/multakerros (10 cm), jonka alla vaalean hiekan kerros (10 cm). Pohjalla punertava kova hiekka. Kuopan koko 50 x 80 cm.
636	705	20	Turvekerros (10 cm), jonka alla hyvin heikko A-kerros. Sen jälkeen hieno hiekka. Kuopan koko 50 x 50 cm.
560	720	40	Turvekerros (8 cm), jonka alla A-kerros (3 cm). Sen alla hieno hiekka (17 cm), jonka jälkeen alkaa sora.
590	720	35	Turvekerros (7 cm), jonka alla A-kerros (1-2 cm). Sen jälkeen hieno hiekka, jonka seassa vähän kiveä. Kuopan koko 50 x 50 cm.
560	740	40	Turvekerros (7 cm), jonka alla A-kerros (3 cm). Sen alla hieno hiekka (10 cm), jonka jälkeen karkea, rautasaostumia sisältävä hiekka/sora. Kuopan koko 50 x 50 cm.
539,5	749,5	45	Turvekerros (10 cm), jonka alla A-kerros (1-2 cm). Sen jälkeen hieno hiekka (35 cm), jonka seassa kalliosta lohjenneita laakamaisia kiviä ja syvemmällä mukuloita. Pohjalla soraa. Kuopan koko 50 x 50 cm.
521	750	50	Turvekerros (9 cm), jonka alla A-kerros (1-2 cm). Sen alla hienoa hiekkaa, jonka seassa on pikkukiveä (35 cm). Pohjalla karkeaa hiekkaa. Kuopan koko 50 x 50 cm.
530	750	43	Turvekerros (3 cm), jonka alla A-kerros (2 cm). Sen alla hieno hiekka, jonka seassa hieman kiviä (25 cm). Pohjalla suuria kiviä. Kuopan koko 50 x 50 cm.
509,5	759,5	40	Turvekerros (3 cm), jonka alla A-kerros (2 cm). Sen alla hienoa hiekkaa, joka muuttuu syvemmällä karkeammaksi. Seassa on jonkin verran pyöreitä kiviä. Kuopan koko 50 x 50 cm.
509,5	770	40	Turvekerros (8 cm), jonka alla A-kerros (2 cm). Sen alla hienoa hiekkaa, jonka seassa pyöreää moreenikiveä. Pohjalla karkea hiekka. Kuopan koko 50 x 50 cm.
541,5	773,5	35	Turvekerros (4 cm), jonka jälkeen A-kerros (2 cm). Sen alla hienoa hiekkaa, jossa kivenloh-

			kareita. Kuopan koko 50 x 50 cm.
510	780	40	Turvekerros (7 cm), jonka alla A-kerros (2 cm). Sen alla karkeaa soraa. Kuopan koko 50 x 50 cm.
520	780	30	Turvekerros (7 cm), jonka alla A-kerros (2-3 cm), joka sisältää karkeaa soraa. Sen alla vähän hiekkaa ja sitten karkeaa soraa. Kuopan koko 50 x 50 cm.
500	790	30	Turvekerros (8 cm), jonka alla A-kerros (5 cm). Sen jälkeen sora. Männyn juuri haittasi kaivamista. Kuopan koko 50 x 50 cm.
510	790	42	Turvekerros (7 cm), jonka alla A-kerros (5 cm). Sen alla aluksi karkeampaa ja lopuksi hienompaa soraa. Kuopan koko 50 x 50 cm.
500	800	45	Turvekerros (7 cm), jonka alla A-kerros (2-3 cm). Sen alla puhdas ruskea hiekka, jonka jälkeen karkea ja sitten vielä hieno sora. Kuopan koko 50 x 50 cm.
510	800	35	Turvekerros (5 cm), jonka alla A-kerros (10 cm). Sen jälkeen karkeaa soraa. Kuopan koko 50 x 50 cm.
536,5	801	10	Turvekerros (5-10 cm), jonka jälkeen kallio. Kuopan koko 50 x 50 cm.
500	810	50	Turvekerros (5 cm), jonka alla A-kerros (2 cm). Sen alla hienon hiekan kerros (15 cm), jonka sisällä koilliskulmassa hiiltä ja tummanharmaata (lika?) maata. Hiekan alapinnassa ruostetta, jonka sisällä hiiliä. Pohjalla karkea sora. Kuopan koko 50 x 50 cm.
510	810	38	Turvekerros (5 cm), jonka alla A-kerros (2 cm). Sen alla hieno hiekka, jossa kivilohkareita (20 cm). Pohjalla sora. Kuopan koko 50 x 50 cm.
520	820	40	Turvekerros (5 cm), jonka alla A-kerros (3-4 cm). Sen jälkeen puhdas ruskea hiekka (15 cm). Pohjalla karkea sora. Kuopan koko 50 x 50 cm.
500	829,5	40	Turvekerros (5 cm), jonka alla A-kerros (1-2 cm). Sen jälkeen B-kerros (2-3 cm), jonka alla puhdasta hiekkaa (22 cm). Pohjalla soraa. Kuopan koko 50 x 50 cm.
520	840	35	Turvekerros (15 cm), jonka alla soraisa hiekkakerros (10 cm). Pohjalla tummanruskeaa soraa (johtuu mahdollisesti kallion läheisyydestä). Kuopan koko 50 x 50 cm.
499	850		Kaivettu kuoppaan. 15 cm:n syvyydessä joitain hiiliä kuopan keskiosassa. Muuten puhdasta hiekkaa. Kuopasta otettu C14-näyte (KM 34373: 2). 25 cm:n syvyydessä kaksi isoa rinnakaista hiilinyttä puuta, joista toisesta otettu hiilinäyte (KM 34373: 3). 30 cm:n syvyydessä yksi isompi hiili aiemman paloläikän kohdalla. 40 cm:n syvyydessä hiiliä, joita otettu hiilinäytteiksi (KM 34373: 1). Kuopan koko 1 x 1 m. Näyte 1 (KM 34373: 1) ajoitettu, Hela-790, 410 +/- 60 BP.
520	859,5	35	Turvekerros (7-10 cm), jonka alla yhdellä laidalla täyttömääkerros (5 cm). Muualla A-kerros (4 cm). Sen alla sorainen hiekka, joka hienonee pohjaa kohden. Kuopan koko 50 x 50 cm.
500	860	43	Turvekerros (7 cm), jonka alla A-kerros (2 cm). Sen alla sorainen hiekka (25 cm). Pohjalla soraa. Kuopan koko 50 x 50 cm.
500	880	40	Turve/humuskerros (5 cm), jonka alla osittain nokinen A-kerros (2-3 cm). Sen jälkeen ruskeaa hiekkaa, jossa vähän kiviä (15 cm). Tässä kerroksessa oli myös nokiläikkä. Seuraavana ruskean hiekan kerros, jonka seassa oli hieman isompia kiviä (5 cm). Pohjalla soraa. Kuopan koko 50 x 50 cm.
520	880	35	Turve/humuskerros (10 cm), jonka alla A-kerros (3 cm). Sen alla soranekainen hiekka (20 cm). Pohjalla alkaa tulla vastaan ruostemaata, jota oli jo hieman edellisessä kerroksessa. Kuopan koko 50 x 50 cm.
525	894	45	Kaivettu kuoppaan. Erilaisia kerroksia ja täytemaata. 45 cm:n syvyydessä muovisäkin jäänteet. Kuopan koko 1 x 1 m.
500	899,5	50	Humus/turvekerros (6 cm), jonka alla ohut A-kerros (1-2 cm). Sen alla puolestaan ruskea hieno hiekka (15 cm), jonka jälkeen sorakerros (17 cm). Pohjalla jälleen hieno hiekka. Kuopan koko 50 x 50 cm.
520	900	40	Turvekerros (10 cm), jonka alla A-kerros (3 cm). Sen alla hiekkakerros (15 cm). Pohjalla soraa. Kuopan koko 50 x 50 cm.

Ylipäättään koekuoppahavainnot olivat hyvin niukkoja: muutamassa kuopassa havaittiin hieman hiiltä ja mahdollisesti palanutta maata. Mitään löytöjä ei tullut. Itäisempi A-alueen kuopista (koekuoppa 525/894) paljastui pohjalla olleen muovipussin perusteella hyvinkin tuoreeksi. Sen sijaan läntisempi A-alueen kuopista (koekuoppa 499/850) sisälsi kaksi hiilikerrosta, joista alimmaisesta otettu näyte ajoitettiin radihiilimenetelmällä. Ajoitustulos viittaa 1400-1600 -luvulle (Hela-790, 410 +/- 60 BP), joten paikalla on ollut selvästikin tällöin toimintaa. Ajoitustulos voi olla myös varsinaista toimintaa vanhempi, jos kyseinen näyte on vanhaa puuta. Turvallisinta onkin vain todeta, että Lempolan

kuoppa ei varmastikaan ole 1400-lukua vanhempi. Kuopan funktioon ajoitustulos ei anna enempää selvyyttä. Mahdollisesti kyse on jonkinlaisesta tulisijasta. Kankaan luoteislaidalla soikeaan kuoppaan kaivettu koekuoppa (625/698) ei myöskään juuri kerro kuopan funktiosta.

Mitään varsinaiseen muinaisjäännökseen viittaavia havaintoja ei paikalta tullut, eikä nyt tutkittuja historiallisen ajan kuoppiakaan voida pitää välttämättä suojelemisen arvoisina muinaisjäännöksinä. Molemmat tielinjauksen uhkaamat kuopat tutkittiin osittain, joten jatkotutkimustarvetta kohteella ei ole.

6. Yhteenveto ja jatkotutkimustarve

Lohjalla ja Nummi-Pusulassa tehtiin arkeologisia koekaivauksia kesä-elokuussa 2003 VT 1 moottoritielinjauksella ja sen läheisyydessä yhdeksällä kohteella. Lempolan historiallisen ajan kuoppajäännteillä tehtiin koekaivauksia kolmen päivän ajan 23.-25.7.2003. Tavoitteena oli selvittää tielinjan alle jäävän alueen A kuoppien ajoitus ja funktio sekä mahdollinen jatkotutkimustarve moottoritieosuunnitelmaa silmälläpitäen. Toisena tavoitteena oli varmistaa, ettei kankaalla ole varhaiskivikautista asuinpaikkaa, jota moottoritieosuunnitelma voisi uhata. Tutkimuskustannuksista vastasi Tielaitoksen Uudenmaan tiepiiri.

Paikalle tehtiin 36 koekuoppaa, yhteispinta-alaltaan 10,65 m². Alueen A kaksi halkaisijaltaan 1,5 m kuoppaa tutkittiin. Toinen niistä osoittautui resentiksi ja toinen ajoittuu radiohiiliajoituksen perusteella 1400-1600 -luvulle. Kuoppien tarkoituksesta ei ole tietoa. Lisäksi tutkittiin yhtä kuoppaa alueella B, jonka funktio ja ajoitus jäivät epäselviksi. Mitään varsinaiseen muinaisjäännökseen viittaavia havaintoja ei paikalta tullut, eikä nyt tutkittuja historiallisen ajan kuoppiakaan voida pitää välttämättä suojelemisen arvoisina muinaisjäännöksinä. Molemmat tielinjauksen uhkaamat kuopat tutkittiin osittain, joten jatkotutkimustarvetta kohteella ei ole.

Negatiivi- ja kuvaluettelo

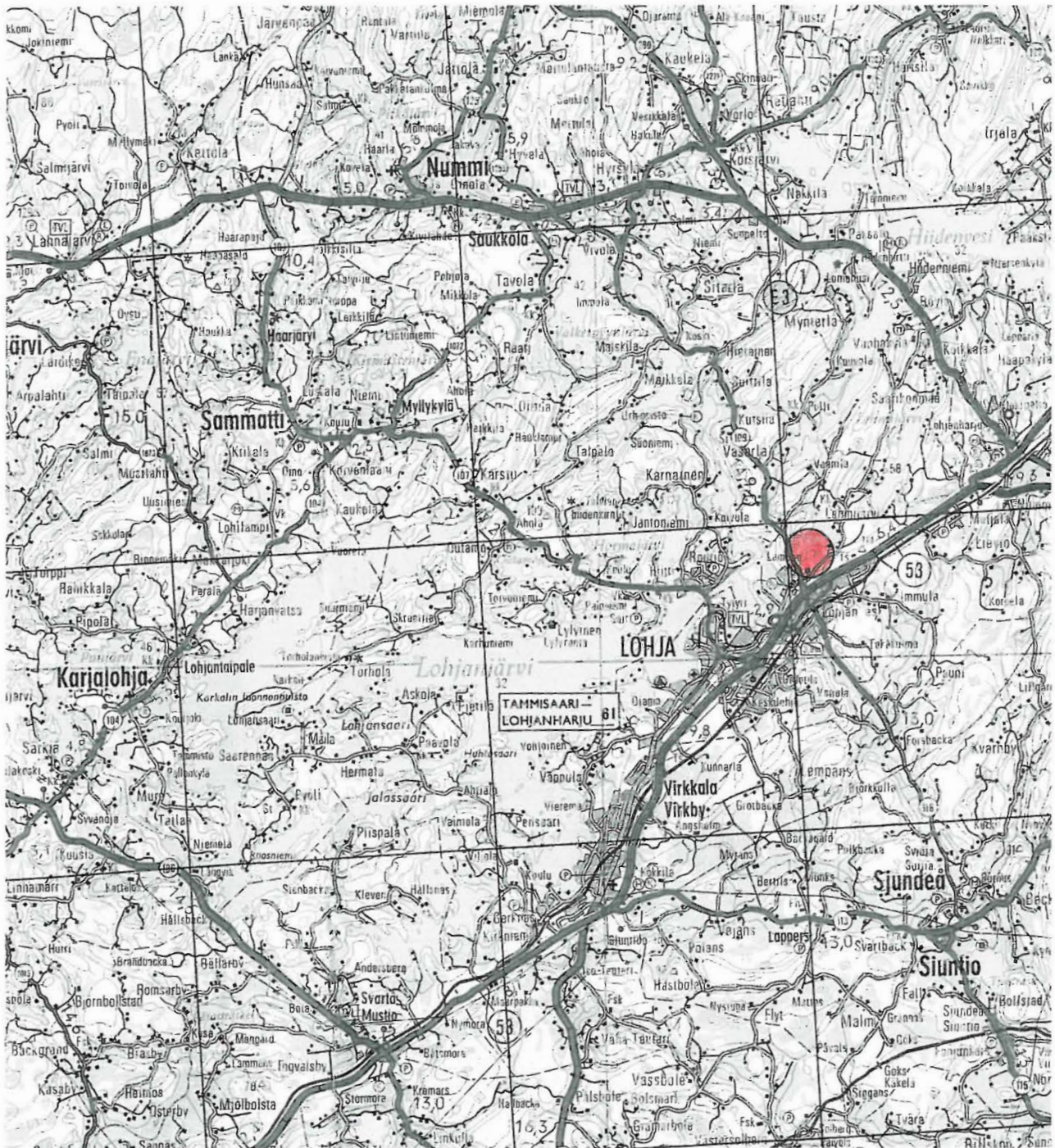
Kuvaaja: Petro Pesonen 2003

Neg.nro	Kuva	Aihe, suunta	Pvm
130884	2	Koekuoppa 499/850 25 cm:n syvyydessä. E-W.	24.7.
130885	5	Maija Kärki piirtää koekuoppaa 499/850. NE-SW.	24.7.
130886	7	Koekuoppia kaivetaan x=500 linjalla. E-W.	24.7.
130887	3	Koekuoppa 499/850 30 cm:n syvyydessä. E-W.	24.7.
130888	4	Koekuoppa 499/850 S-N ja W-E profiilit. SE-NW.	24.7.
130889	6	M. Tallavaara piirtää koekuopan 499/850 profiilia.	24.7.
130890	1a	Panoraama kallion laelta. (1/6). n. N-S.	25.7.
130891	1a	Panoraama kallion laelta. (2/6). n. N-S.	25.7.
130892	1a	Panoraama kallion laelta. (3/6). n. N-S.	25.7.
130893	1b	Panoraama kallion laelta. (4/6). n. N-S.	25.7.
130894	1b	Panoraama kallion laelta. (5/6). n. N-S.	25.7.
130895	1b	Panoraama kallion laelta. (6/6). n. N-S.	25.7.
130896	8	Kuopanne, jonka halki kaivettiin 50 x 80 cm koekuoppa. N-S.	25.7.

Dialuettelo

Kuvaaja: Petro Pesonen 2003

Nro	Aihe, suunta	Pvm
52941	Maisemaa kallion laelta. N-S.	25.7.
52942	Koekaivaukset käynnissä. NE-SW.	23.7.
52943	Kuopannetta 1 kaivetaan. S-N.	23.7.
52944	Koekuoppa 500/849,5. NE-SW. Esimerkki koekuopasta.	23.7.
52945	Koekuoppa 499/850 20 cm:n syvyydessä. S-N.	23.7.
52946	Koekuoppa 499/850 30 cm:n syvyydessä. E-W.	24.7.
52947	Koekuoppa 499/850 35 cm:n syvyydessä. E-W.	24.7.
52948	Koekuoppa 499/850 S-N ja W-E -profiilit. Se-NW.	24.7.
52949	Kuopanne 2, jonka halki kaivettiin 50 x 80 cm koekuoppa. N-S.	25.7.

Ote GT -kartasta 2 (1977), mk. 1:200000. Lohja Lempola merkitty punaisella.

Ote peruskartasta 2041 01 LOHJA (mk 1:20 000) Lohja Lempola, kaivauskohde merkitty punaisella.

LOHJA LEMPOLA Petro Pesonen 2003

YLEISKARTTA

Mk 1:1000

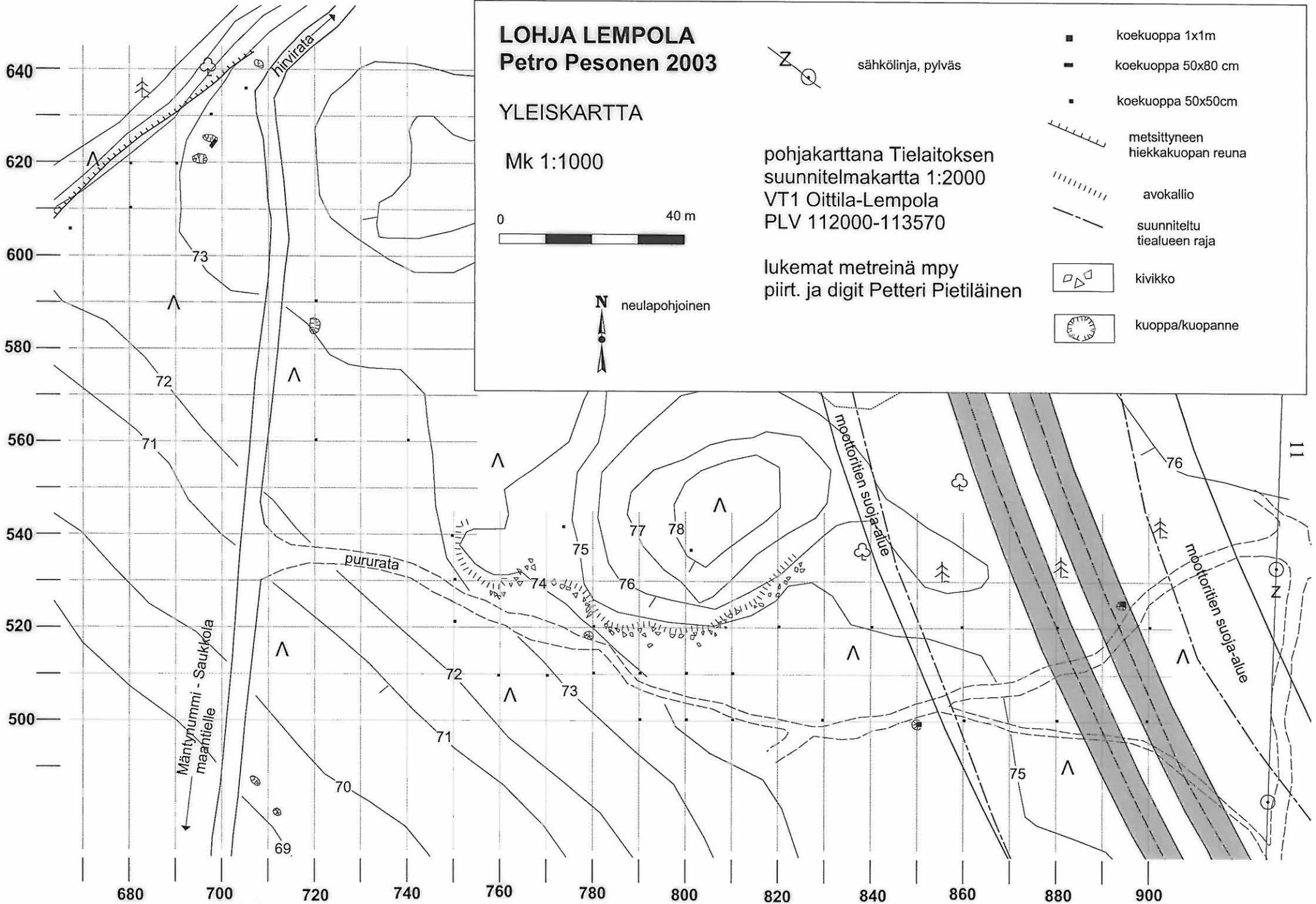

sähkölinja, pylväs

- koekuoppa 1x1m
- ▬ koekuoppa 50x80 cm
- koekuoppa 50x50cm
- ▬ metsittyneen hiekkakuopan reuna
- ▬ avokallio
- ▬ suunniteltu tiealueen raja
- kivikko
- kuoppa/kuopanne

pohjakarttana Tielaitoksen
suunnitelmakartta 1:2000
VT1 Oittila-Lempola
PLV 112000-113570

lukemat metreinä mpy
piirt. ja digit Petteri Pietiläinen

LOHJA LEMPOLA
Petro Pesonen 2003

TASOKARTTA
Koekuoppa 499-500/850-851

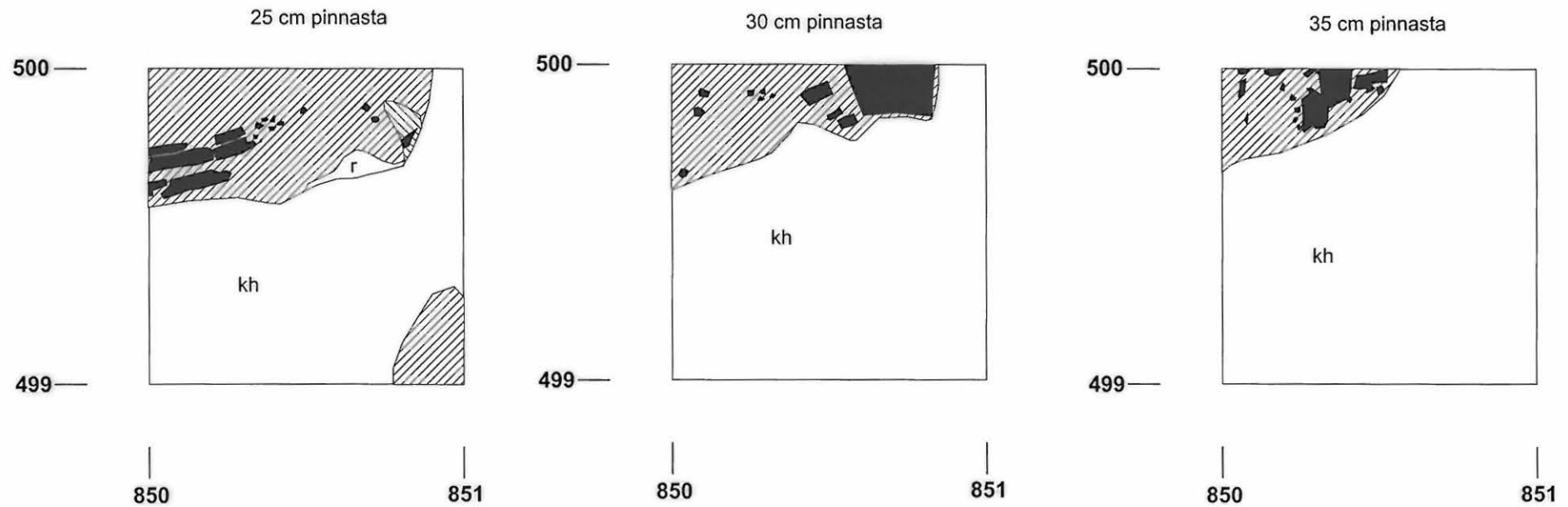
Mk 1:20

- hiili
- tummanruskea likamaa
- palanut maa
- ruostunut maa
- karkea hiekka

lukemat metreinä mpy

piirt. Maija Kärki
digit. Petteri Pietiläinen

LOHJA LEMPOLA

Petro Pesonen 2003

PROFIILIKARTTA

Koekuopan 499/850

länsiprofiili 499-500/850

ja pohjoisprofiili 500/850-851

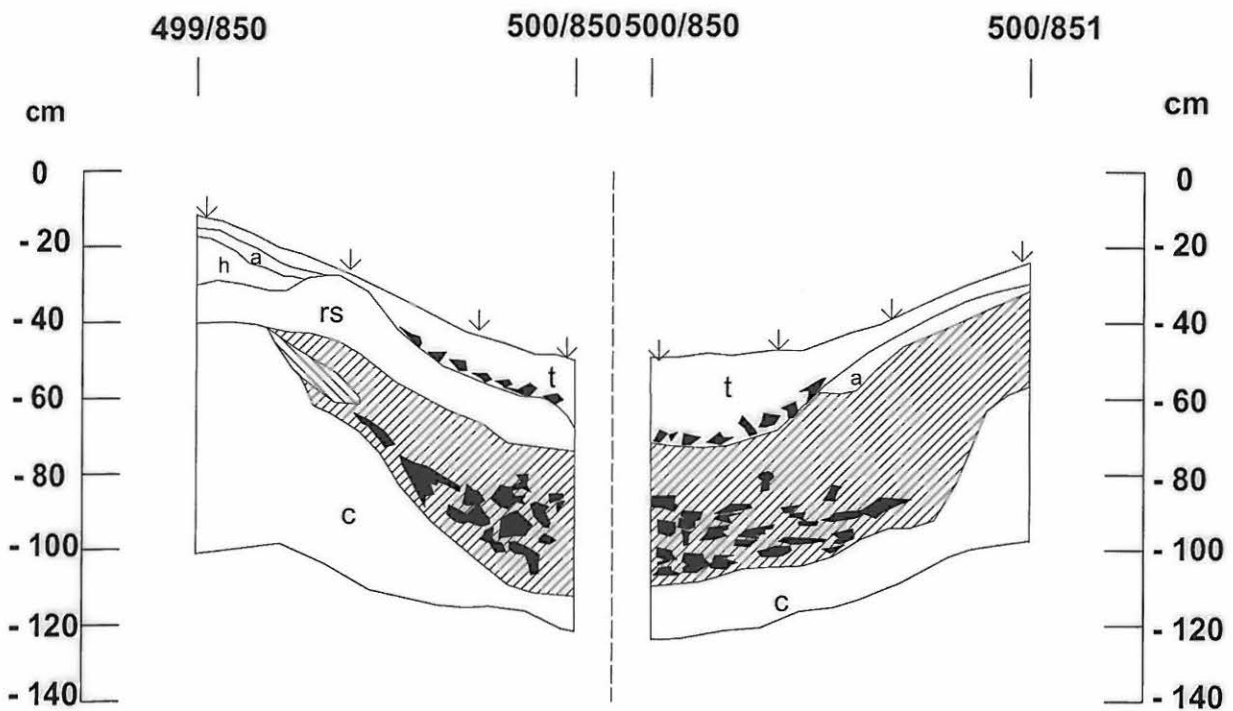
Mk 1:20

lukemat metreinä mpy

piirt. Miikka Tallavaara
digit. Petteri Pietiläinen

	hiili
	tummanruskea likamaa
	palanut maa
	turve
	huuhtoutunut hiekka
	ruskea hiekka
	puhdas soransekainen hiekka
	harmaa hiekka

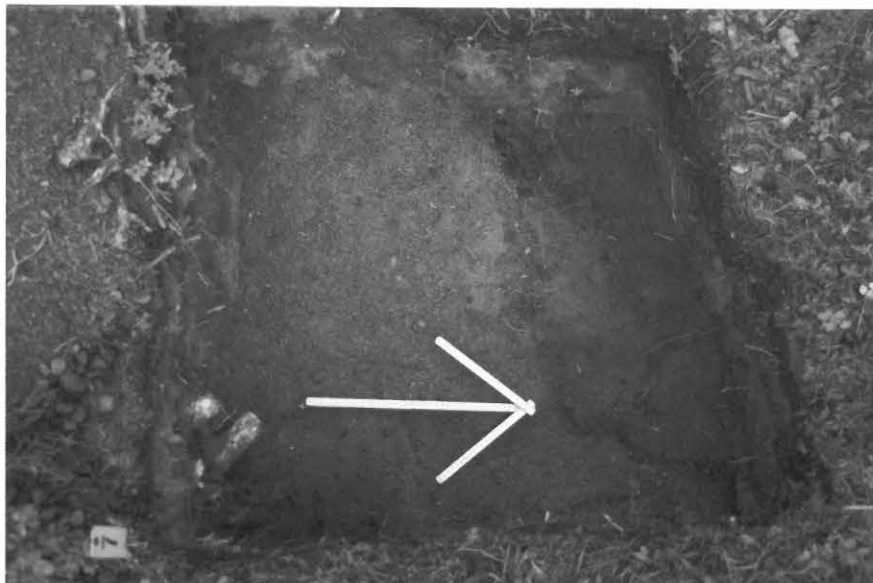
Kuva 1a. Panoraama kallion laelta, osa 1. N-S. (f. 130890-130892).

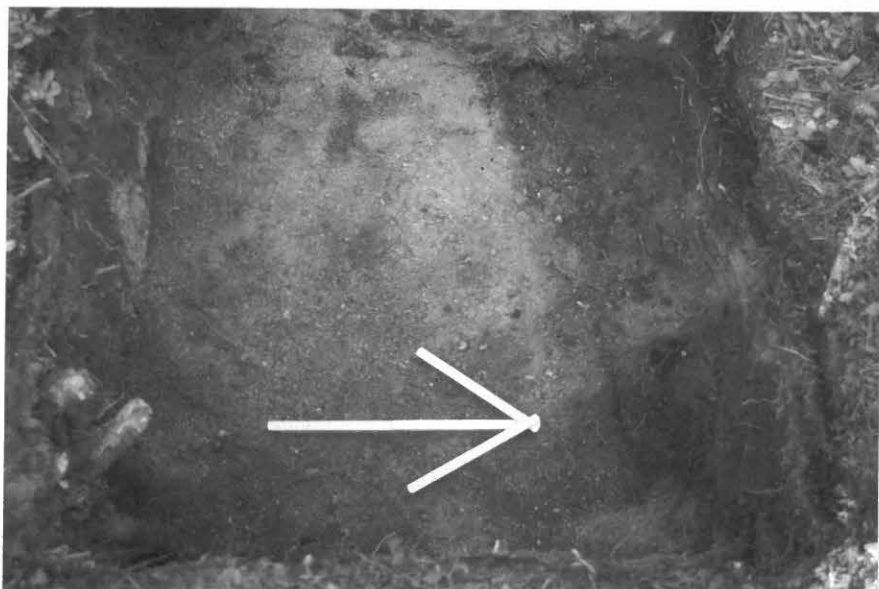
Kuva 1b. Panoraama kallion laelta, osa 2. N-S. (f. 130893-130895).

foto: P. Pesonen 2003

LOHJA LEMPOLA
P. Pesonen 2003

Kuva 2. Koekuoppa 499/850 25 cm:n syvyydessä. E-W. (f. 130884).

Kuva 3. Koekuoppa 499/850 30 cm:n syvyydessä. E-W. (f. 130887).

Kuva 4. Koekuopan 499/850 S-N ja W-E -profiilit. SE-NW. (f. 130888).

LOHJA LEMPOLA
P. Pesonen 2003

*Kuva 5. Maija Kärki piirtää koekuoppaa
499/850. NE-SW. (f. 130885).*

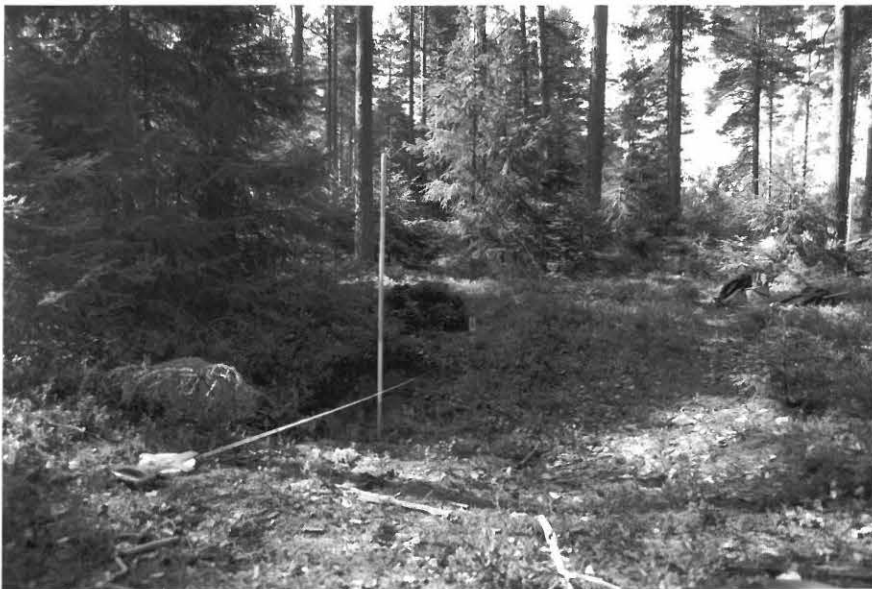

*Kuva 6. Miikka Tallavaara piirtää koekuopan
499/850 profiilia. (f. 130889).*

*Kuva 7. Koekuoppia kaivetaan x= 500
linjalla. E-W. (f. 130886).*

LOHJA LEMPOLA
P. Pesonen 2003

Kuva 8. Kuopanne, jonka halki kaivettiin 50 x 80 cm koekuoppa. N-S. (f. 130896).